

Bernard Bot:

‘De mensen denken altijd dat hun tijd de moeilijkste is’

Bernard (Ben) Rudolf Bot (1937) heeft een indrukwekkende diplomatieke en politieke carrière achter de rug die hij afsloot als minister van Buitenlandse Zaken (BZ) in de kabinetten Balkenende II en III. Daarvoor was hij onder meer ambassadeur in Turkije, secretaris-generaal op BZ en Permanent Vertegenwoordiger (PV) bij de Europese Unie (EU) in Brussel. Onlangs kwamen zijn memoires uit: ‘Achteraf bezien’. Een kloek, maar bijzonder boeiend boek.

Tekst Ed Koster

Zowel uw vader als uzelf zijn politicus, minister en diplomaat geweest. Alleen was de volgorde anders. Uw vader trad toe tot de Buitenlandse Dienst na zijn ministerschap en u werd minister na uw pensionering, waarmee u uw diplomatieke carrière afsloot. Ik herinner mij hoe de onnavolgbare Joseph Luns tegen me grapte over mijn vader: ‘U hebt er een jonge collega bij gekregen. U mag hem wel eens instrueren over de diplomatieke mores’. Nu is de scheidslijn tussen politiek en diplomatie best arbitrair. Als PV voelde ik me vaak mede-politicus. Ik wist hoe het spel gespeeld wordt en hield vaak de hand vast van onze ministers. Ik was jarenlang CDA-lid en werd al door minister Veldkamp gevraagd om de politieke top van de partij bij te praten over Europese ontwikkelingen. Ik heb twee keer meegeschreven aan het verkiezingspro-

gramma en werd stelselmatig bij de Nederlandse politiek betrokken. Ik kende de meeste Nederlandse parlementariërs, ook in Brussel, en ben ook gevraagd als Tweede Kamerlid. De politiek liep als een rode draad door mijn loopbaan.

U bent uitgezonden geweest naar Argentinië, de DDR en Turkije. Waar hebt u de beste herinneringen aan? Turkije, waar ik ambassadeur was van 1986 tot en met 1988. Ik deed daar zinnig werk in een buitengewoon interessant land. Turkije wilde toen al bij de EU. Het was een NAVO-land en ik kende de NAVO uit mijn baan als plaatsvervangend PV van binnen en van buiten. Daarbij is het een beeldschoon land, in bepaalde opzichten zelfs de bakermat van onze beschaving en ooit een wereldmacht. Het is heerlijk om in dit

land te reizen en ik heb het dan ook helemaal doorge-
reisd. Turken zijn aardige mensen, kalm, vriendelijk en
heel gastvrij. Lekker weer en lekker eten. Er leven zo'n
400.000 Turken in Nederland. We kregen nogal eens
bezoek van burgemeesters en wethouders die met eigen
ogen wilden zien waar 'hun' Turken vandaan kwamen.
Ze vroegen zich af hoe ze hen moesten behandelen.

*'Doe wel en zie niet om'. U zet zich af tegen de
Nederlandse gewoonte om hulp aan ontwik-
kelingslanden niet aan de grote klok te hangen.
Ons land zou er juist bij gebaat zijn 'als het
zich hierover wat meer publiekelijk op de borst
sloeg'. Kunt u dit met voorbeelden staven?*

Dit was inderdaad mijn grote grief gedurende lange tijd.
Er betalen maar weinig landen 0,7/0,8 procent van het
Bruto Nationaal Product (BNP) aan ontwikkelingshulp.
Daar mag je best de vlag voor uithangen: Dit is van
Nederland. Er is geen land in Europa, misschien op
Scandinavië na, dat zo'n percentage haalt. Maar men
weet dat in het buitenland vaak niet en denkt dat
we veel minder doen. Ik heb daar inderdaad over
geschreven. Als men wel weet hoe ruimhartig wij
helpen is de reactie heel positief.

*U was niet voor bezuinigingen op het Corps
Diplomatique. Vindt u dat Nederland in
alle landen waarmee het diplomatieke betrek-
kingen heeft een ambassade moet hebben,
of zouden Nederlandse belangen ook goed
behartigd kunnen worden zonder ambassade?*

Nederland verdient 70 procent van zijn BNP in het
buitenland. Ik vind dan ook dat we goed vertegenwoordigd
moeten zijn in dat buitenland. Een ambassade is meer
dan een vlag. Nederland kun je pas ergens verkopen als
je er bent. Het afstoten van ambassades om budgettaire
redenen is kortzichtig. Bovendien levert dat nauwelijks iets
op en worden er door bemiddeling van ambassades juist
inkomsten gegenereerd. Het bedrijfsleven heeft dolgraag
ambassades als steunpunten in het buitenland. Daar
worden de afspraken voor handelsmissies gemaakt.

Hoe kijkt u nu tegen Rusland aan?

Rusland is een buur die je niet kunt verplaatsen. Probeer
dus daarmee op goede voet samen te leven. Houd ze
scherp in de gaten, maar blijf in gesprek. Heb ook begrip
voor hun argumenten. We zijn onze afspraken destijds
met Gorbatsjov over Oost-Europa niet nagekomen en
hebben deze landen in strijd daarmee toch in de NAVO en
de EG opgenomen. Daar zijn goede argumenten voor die
ik onderschrijf, maar zo kijkt men er in Rusland niet tegen

aan. Ik ben een realpolitiker. Zet de mening opzij of je
ze schurken vindt of niet. Het zijn lieden die de macht
hebben en je moet ermee in gesprek.

U hebt veel interessante mensen ontmoet.

Wie springen daaruit? Ik vind het een bijzonder voor-
recht dat ik twee keer Nelson Mandela mocht ontmoeten,
een kanjer. Ook Angela Merkel heeft grote klasse. Na vijf
minuten dacht ik: 'Die mevrouw weet het. Dat is iemand
die het begrijpt: Zo moeten we het doen'. Zij komt uit de
DDR, waar ik meer dan drie jaar verbleef. Ik denk dat wij
mede daarom elkaar heel goed begrijpen. En dan was er
nog Joseph Luns, op een heel ander niveau weliswaar,
maar een scherp denkend en humoristisch politicus.

Hoe denkt u over de huidige wereldproblemen?

We leven in een complexe tijd met veel problemen,
maar dat gold ook voor de tijd van de Koude Oorlog.
De mensen denken altijd dat hun tijd de moeilijkste is.

**Kijk voor een uitgebreidere bespreking van het boek
van Bot op www.leeskost.nl.**